

แบบรายงาน
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
แนวทางการประยุกต์สู่การปฏิบัติในสถานศึกษา

นางสาวจันทร์เพ็ญ ทรัพย์ประชา
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองเซลิ้ง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

โครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
ก่อนแต่งตั้งให้มีและเลื่อนเป็นวิทยฐานะชำนาญการพิเศษและวิทยฐานะเชี่ยวชาญ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

คำนำ

รายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนี้ ข้าพเจ้าได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้มีและเลื่อนเป็นวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ และได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากตำรา เอกสาร บทความ งานวิจัย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในหน่วยการเรียนรู้ ตามแนวทางการประยุกต์สู่การปฏิบัติในสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 กลยุทธ์การบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ

ส่วนที่ 2 การสังเคราะห์บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและวางแผนพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 อุดมการณ์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ

จากประเด็นหัวข้อใหญ่ทั้ง 2 ส่วน ข้างต้น ข้าพเจ้าจึงได้นำมาสรุปรายละเอียดการศึกษาพอสังเขป ข้าพเจ้าหวังว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการศึกษาและพัฒนาตนเองให้มีวิทยฐานะที่สูงขึ้น

จันทร์เพ็ญ ทรัพย์ประชา

ใบกิจกรรม

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ส่วนที่ 1 การพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 กลยุทธ์การบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ

1.1 การวางแผนกลยุทธ์และการประเมินแผนงาน (งาน โครงการ)

การวางแผนกลยุทธ์ เป็นกระบวนการที่คิดค้นทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อให้องค์กรอยู่รอด สามารถดำรงอยู่ได้ในขณะมีสภาวะวิกฤต หรือคิดค้นทางเลือกที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่ภาพลักษณ์ใหม่ (วิสัยทัศน์) ที่โดดเด่นหรือดีที่สุด ประกอบด้วย 7 ด้าน

1) การจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนกลยุทธ์ หมายถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนทุกกลุ่ม ประกอบด้วย ผู้แทนครูทุกหน่วยงาน ผู้แทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนตามความเหมาะสมกับขนาดของโรงเรียน สำหรับผู้แทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนควรเป็นผู้ที่มีความเข้าใจและสนใจด้านการศึกษาและเข้าใจสภาพพื้นฐานของชุมชนเป็นอย่างดี

2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม หมายถึง การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อโรงเรียน มี 2 ด้าน คือสภาพแวดล้อมภายใน ได้แก่ โครงสร้างการแบ่งงานและนโยบาย เป้าประสงค์ กฎเกณฑ์ การปฏิบัติงาน เครือข่ายการสื่อสาร คุณภาพของผลผลิตและสมรรถนะการบริการ การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมในการจัดการศึกษา ปัจจัยในการดำเนินการทั้งด้านคน การเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ สภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ สังคมและวัฒนธรรม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย การต่างประเทศ และกระแสโลกาภิวัตน์

3) การกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา หมายถึง การระบุเป้าหมายปลายทางที่โรงเรียนจะไปให้ถึง ประกอบไปด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายรู้ทิศทางการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อการประสานงาน ประสานประโยชน์ความร่วมมือการใช้ทรัพยากรร่วมกัน อันจะส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

4) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย หมายถึง เป็นการมองอนาคตเป็นภาพที่มีความเป็นไปได้ ต้องง่ายและชัดเจน สามารถเห็นความชัดเจนของปัญหาที่สามารถเลือกทำ ความเข้าใจได้ชัดเจน การบริหารแบบมีส่วนร่วม แก้ปัญหาโดยการอภิปราย การต่อรอง การจริงจัง ร่วมกัน

5) การกำหนดกลยุทธ์หลัก หมายถึงการเลือกวิธีการที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมโรงเรียน เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้

6) การปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์ หมายถึงการนำเอาอุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่างๆ ที่ทำให้การดำเนินงานตามขั้นตอนการวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษามาปรับปรุงและพัฒนาให้สามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์

7) ด้านการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์และการประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่บ่งบอกว่า สถานศึกษานั้นสัมฤทธิ์ผลตามที่ได้กำหนดไว้ตามเป้าหมายหรือไม่ โดยพิจารณาจาก

ผลงานและเป้าประสงค์ การควบคุม กลยุทธ์แบ่งได้ระหว่างการดำเนินกลยุทธ์สิ้นสุดแล้ว เรียกว่า การประเมินผล

1.2 การเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อผลิต และพัฒนาผู้เรียนหรือกำลังคนสู่ประชาคมอาเซียน

กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ระดับประถมศึกษา กำหนดคุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียน เป็นลักษณะ 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้
2. ด้านทักษะ/กระบวนการ
3. ด้านเจตคติ โดยกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพนักเรียน ได้แก่

3.1 ด้านความรู้ รู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียน และกฎบัตรอาเซียน

3.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ ทักษะพื้นฐาน คือ สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษและภาษาประเทศในอาเซียนอีก อย่างน้อย 1 ภาษา ทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี ความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบทางสังคม เปลี่ยนแปลง

3.3 ด้านเจตคติ คือ มีความภูมิใจในความเป็นไทย/ความเป็นอาเซียน ร่วมกันรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน มีความตระหนักในความเป็นอาเซียน มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล(การระบธรรม ปัญญาธรรม สามัคคีธรรม) สันติวิธี/สันติธรรม ยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดคุณภาพครู ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ครูสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ครูใช้หนังสือ ตำราเรียน และสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้ ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการเผยแพร่ ผลงาน ทั้งระบบออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline) ครูใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศ และในกลุ่มประชาคมอาเซียน ครูใช้ประสบการณ์การวิจัย สื่อ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดคุณภาพผู้บริหาร มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน มีความสามารถในการบริหารจัดการภายใต้สถานการณ์ มีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทักษะในการใช้ ICT มีความสามารถในการประสานภาคีเครือข่ายเพื่อความร่วมมือมีความสามารถในการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารกับภาคีเครือข่ายในกลุ่มประชาคมอาเซียน

การเตรียมความพร้อมรับประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 หรือ ค.ศ. 2015 จำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมกำลังคนและความรู้

1.3 การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาสู่ความเป็นมืออาชีพ

การมอบหมายงาน การกำกับติดตามงานและการส่งเสริมการพัฒนาครูเพื่อพัฒนาผู้เรียนต้องยึดหลักการบริหารงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์(RBM) โดยใช้หลักการบริหารกิจการ

บ้านเมืองและสังคมที่ดีด้วย (ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542) หลักปฏิบัติ 6 ประการ หลักนิติธรรม(Rule of Law) หลักคุณธรรม(Ethics) หลักความโปร่งใส(Transparency) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักความรับผิดชอบ (Accountability) หลักความคุ้มค่า(Utility) RBM : Results เกี่ยวข้องกับทุกกระบวนการของการบริหาร ได้แก่ (เมธินี จิตติขานนท์. ออนไลน์)

Plan ต้องกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายชัดเจน (ต้องการผลสัมฤทธิ์อะไร)

Do ปฏิบัติมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่วางแผนไว้

Check วัดว่าปฏิบัติได้ผลสัมฤทธิ์ตามที่วางแผนหรือไม่ (KPI ชัดเจน)

Act ปรับปรุงแก้ไขให้ได้ผลสัมฤทธิ์ตามที่วางแผนไว้

การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน(Performance Monitoring) เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นกระบวนการวัดผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ตรวจสอบการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับโครงการของรัฐได้

การมอบหมายงาน การกำกับติดตามและการส่งเสริมการพัฒนา เป็นแนวทางช่วยให้นักวิชาการในโรงเรียนปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 การนำกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาและวิชาชีพ

นอกจากการปฏิบัติตามนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นโยบายผู้ว่าราชการจังหวัด ในการบริหารงานต้องมีความรู้กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน เช่น

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550
2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
3. พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545
4. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546
5. พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547
6. กฎกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการใน

สถานศึกษา พ.ศ. 2546

7. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ.2546

8. อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาตามระเบียบ กฎหมายอื่น เช่น ระเบียบ ศธ.ว่าด้วยการกำหนดเวลาทำงานและวันหยุดราชการของสถานศึกษา พ.ศ.2547, ระเบียบ ศธ.ว่าด้วยการชกธงชาติในสถานศึกษา พ.ศ.2547, ระเบียบ ศธ.ว่าด้วยการตั้งชื่อสถานศึกษา พ.ศ.2547, ระเบียบ ศธ.ว่าด้วยการขอบคุณหรืออนุโมทนา พ.ศ. 254, ระเบียบ ศธ.ว่าด้วยการแก้ไขวันเดือนปีเกิดของนักเรียนนักศึกษา 2547,ระเบียบ ศธ. ว่าด้วยใบสุทธิและหนังสือรับรองของสถานศึกษา พ.ศ.2547, ระเบียบ ศธ.ว่าด้วยการลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ.2548, ระเบียบ ศธ.ว่าด้วยการปฏิบัติ

หน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนฯ พ.ศ.2548, กฎกระทรวง ว่าด้วย ความประพฤติของนักเรียนนักศึกษา

การนำกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการ บริหารจัดการสถานศึกษา และวิชาชีพ ผู้บริหารต้องศึกษากฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เพราะสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง ระเบียบ

1.5 การระดมทรัพยากรและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาค ส่วน เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา

จัดการสถานศึกษา

การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้หลายวิธี เช่น การขอรับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา การจัด ผ้าป่าการศึกษาแหล่งทรัพยากรเพื่อศึกษานั้น นอกจากรัฐแล้ว ในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 58 ได้กำหนดให้มีการระดมทรัพยากรและการ ลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สินจากแหล่งต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ทั้งองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2532) ได้แบ่งรูปแบบของเครื่องมือที่นิยม ใช้ในการระดมทุนขององค์การสาธารณประโยชน์ดังต่อไปนี้ 1) ขายสิ่งของที่ระลึก (Sale of Seals) 2) การส่งจดหมายเชิญชวน (Direct mail) 3) หนังสือพิมพ์ (Newspaper Promotion) 4) โทรทัศน์ (TV appeals & marathons) 5) การออกเรียไ้รตามบ้านเรือน (Direct door-to-door canvass) 6) ภาพยนตร์ (Motion pictures) 7) กล่องรับบริจาค (Donor boxes) 8) จัดงานการกุศล (Bazaars, balls and dinners) 9) สลากรับเงินรางวัล (Sweepstake) 10) สิ่งพิมพ์ (Printed media) 11) การ จัดประกวด (Contest) 12) การจัดวันรับบริจาคสมทบทุนการกุศล (Tag day)

นคร ดังคะพิภพ (2549) ได้จำแนกประเภทของทรัพยากรเพื่อการศึกษาของ สถานศึกษาออกเป็น 6 ประเภท คือ

1) เงินทุน ได้แก่ เงินทุนการศึกษา เงินพัฒนาสถานศึกษาในลักษณะต่างๆ ที่ สามารถจะนำมาจัดซื้อจัดจ้างทำสิ่งของ หรือจัดสร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ และการใช้จ่าย เพื่อทำกิจกรรม หรือทำประโยชน์ทางการศึกษาให้มากขึ้น

2) วัสดุอุปกรณ์ การระดมทรัพยากรเพื่อให้ได้มาซึ่งวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ ชิ้นส่วนต่างๆ ที่สามารถนำมาประกอบเป็นสิ่งของที่ใช้ได้ และสิ่งของที่สามารถใช้ได้ทันที เช่น สื่อการ สอน คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3) ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ได้แก่ ที่ดินที่ใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษา อาคารเรียน อาคารประกอบอื่นๆ และสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่มีผู้สร้างให้โดยไม่ต้องใช้งบประมาณแผ่นดิน

4) บุคคล ซึ่งได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความเชี่ยวชาญ เฉพาะเรื่องที่โรงเรียนได้รับความอนุเคราะห์ให้มาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับครู บุคลากร และนักเรียน

5) แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สถานประกอบการ สาธารณสถาน โบราณสถาน สถานที่ราชการและเอกชน ซึ่งนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการจัดการเรียนการสอนได้

6) แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างหลากหลาย เช่น ภูเขา ป่าไม้ แม่น้ำลำธาร น้ำตก ป่าชายเลน ทะเล เป็นต้น ถ้าโรงเรียนสามารถแสวงหาและนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษา ก็จะเป็นทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติโดยไม่ต้องลงทุน ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา 3 ประเภทแรกนั้น อาจจะมีจุดเน้นของการระดมจากรายใหญ่เป็นบุคคลหรือเป็นรายย่อยก็ได้ ซึ่งต้องมียุทธศาสตร์พิเศษที่จะระดมทรัพยากรจากบุคคลเหล่านี้เป็นกรณี ๆ

การสร้างเครือข่าย หมายถึง การทำให้มีการติดต่อ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารและการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ การสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อน ที่ต่างก็มีความเป็นอิสระมากกว่าสร้างการ คบค้าสมาคมแบบพึ่งพิง นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายต้องไม่ใช่การสร้างระบบติดต่อกับการเผยแพร่ ข่าวสารแบบทางเดียว เช่นการส่งจดหมายข่าวไปให้สมาชิกตามรายชื่อ แต่จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารระหว่างกันด้วย

ความจำเป็นที่ต้องมีเครือข่าย

การพัฒนางานหรือการแก้ปัญหาใดๆที่ใช้วิธีดำเนินงานในรูปแบบที่สืบทอด กันเป็นวัฒนธรรมภายในกลุ่มคน หน่วยงาน หรือองค์กรเดียวกัน จะมีลักษณะไม่ต่างจากการปิด ประเทศที่ไม่มีการติดต่อสื่อสารกับภายนอก การดำเนินงานภายใต้กรอบความคิดเดิม อาศัยข้อมูล ข่าวสารที่ไหลเวียนอยู่ภายใน ใช้ทรัพยากรหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่พอจะหาได้ใกล้มือ หรือถ้าจะ ออกแบบใหม่ก็ต้องใช้เวลานานมาก จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานอย่างยิ่งและไม่อาจแก้ปัญหาที่ ซับซ้อนได้ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ต้องผ่านความเห็นชอบจาก คณะกรรมการสถานศึกษา และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งเครือข่ายที่เป็น ทางการและเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ การบริหาร

1.6 การส่งเสริมสนับสนุน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม เพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กล่าวถึงเทคโนโลยีการศึกษาไว้ว่า รัฐจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและ โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสาร ในรูปแบบอื่นเพื่อประโยชน์สำหรับการศึกษา การทะนุบำรุง ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมตามความจำเป็น รัฐส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำรา สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยจัดให้มีเงินสนับสนุนและเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่าง เป็นธรรม รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้มีการ พัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาขีดความสามารถ

ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ อันจะนำไปสู่การแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2555 : 44-46) ได้กำหนดมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา

1. มีแผนพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระยะกลาง (3-5 ปี) และพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่อยู่ในแผนปฏิบัติการประจำปี
2. มีการสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ การสอน
3. มีการส่งเสริมและประสานเครือข่ายจากชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่ต่างได้รับประโยชน์ร่วมกัน
4. มีระบบกำกับติดตามการประเมินผลการดำเนินงานและรายงานผลอย่างต่อเนื่อง
5. มีระบบงานข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบันตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ
6. มีบุคลากรรับผิดชอบงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโดยตรง

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1. มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และระบบเครือข่ายภายใน ในสถานศึกษา
2. มีระบบอินเทอร์เน็ตที่ใช้เพื่อการบริหารจัดการและการจัดการเรียน การสอน
3. มีซอฟต์แวร์ที่จำเป็น สำหรับใช้ในสถานศึกษาที่ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์
4. มีการจัดห้องเรียนที่หลากหลาย เช่น ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และ/หรือ ห้องเรียนคอมพิวเตอร์
5. มีระบบการบำรุงรักษาและความมั่นคงของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ด้านการเรียนการสอน

1. มีหลักสูตรและแผนจัดการเรียนการสอนแต่ละสาระการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือและการจัดการเรียนรู้ตามแผนฯ ที่กำหนด
2. มีรูปแบบการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่หลากหลาย
3. ผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการออกแบบ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผู้สอนเป็นแบบอย่าง และสอนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโดยคำนึงถึงกฎหมาย คุณธรรมและจริยธรรม

5. มีระบบแนะแนวและให้คำปรึกษาทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และประชาชน ผู้รับบริการ

ด้านกระบวนการเรียนรู้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในรูปแบบที่หลากหลายในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และได้ทำ กิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารตามความสนใจของผู้เรียน

2. ผู้เรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้ สามารถสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานที่ได้จากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็น เครื่องมือในการเรียนรู้

3. ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

ด้านทรัพยากรการเรียนรู้

1. มีเว็บไซต์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน

2. มีระบบจัดการแหล่งการเรียนรู้การในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. มีการจัดรวบรวมสื่อ γνωวัตกรรมการเรียนการสอนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารอย่างเป็นระบบ จัดเป็นคลังแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ ตามศักยภาพของสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่าในการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ต้องมีการวาง กลยุทธ์การบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีการวางแผนกลยุทธ์ ที่ปฏิบัติได้จริงและการประเมินแผนงานตามรูปแบบที่เหมาะสมกับโครงการนั้น ในการบริหารและการ พัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ต้องสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายต้นสังกัด และต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบราชการ มุ่งเน้นการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่ดำเนินงานตามวงจร PDCA ของเดมมิ่ง การมอบหมายงาน การกำกับติดตามงานจัดบริหารงานสู่สากล เพื่อผลิตและพัฒนา ผู้เรียน หรือกำลังคนสู่ประชาคมอาเซียน ใช้แนวทางการระดมทรัพยากรและการสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใน การบริหารจัดการสถานศึกษา

ส่วนที่ 2 การสังเคราะห์บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและวางแผนพัฒนาคุณภาพ การปฏิบัติงานของผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการ

2.1 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้เรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องใช้ความร่วมมือ ร่วมใจของ บุคคลที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียน ส่วนการใช้หลักสูตร สถานศึกษาก็จะต้องมีระบบการควบคุมคุณภาพในด้านการจัดการเรียนรู้และกระบวนการวัดและ ประเมินผลผู้เรียนให้เป็นไปตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ สุดท้ายคือการประเมินหลักสูตร สถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบครบวงจรและนำผลการประเมินมาปรับปรุง และ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 ได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” การจัดการเรียนรู้ของครูจึงต้องยึดหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้แนะนำให้ความรู้ โดยสนับสนุนสื่อและแหล่งเรียนรู้

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะเป็นผู้นำในการบริหารจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2555 : 35)

1. จะต้องเปิดโอกาสให้ครูรู้จักปัญหา ความต้องการและพฤติกรรมของนักเรียนที่สอนเป็นอย่างดี
2. จะต้องช่วยให้นักเรียนได้รับความเสมอภาคทุกคน
3. จะต้องเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา
4. จะต้องส่งเสริมให้นักเรียนดำรงชีวิตร่วมกับเพื่อนในหมู่คณะได้อย่างมีความสุข
5. จะต้องเปิดโอกาสให้เกิดการฝึกฝนการอยู่ร่วมกันของนักเรียนในระบอบประชาธิปไตยอย่างมากที่สุด
6. จะต้องช่วยให้เกิดบูรณาการประสบการณ์ทั้งมวลของนักเรียน
7. จะต้องกระตุ้นให้ครู ได้ให้ความสนใจกับการพัฒนาการทุก ๆ ด้านของนักเรียน
8. จะต้องยึดหยุ่นให้เหมาะสมกับความต้องการ และความสนใจของนักเรียน
9. จะต้องส่งเสริมสมรรถภาพในการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่าผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 การสร้างพลังเครือข่ายความร่วมมือเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้

การดำเนินการความร่วมมือทางเครือข่ายที่แท้จริงนั้น ควรมีการดำเนินการดังนี้

1. มีการสร้างความไว้วางใจกันและกันของสมาชิกภายในเครือข่าย ในการดำเนินการทางเครือข่ายสิ่งแรกที่ต้องมี คือ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Trust)
2. มีการแลกเปลี่ยนโครงการและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารร่วมกัน หรือการจัดกิจกรรมประชุม/สัมมนา ร่วมกัน ทำให้รู้จักซึ่งกันและกันมากขึ้น รู้ว่าสมาชิกแต่ละคนเป็นอย่างไร มีปัญหาอะไร แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน สร้างความใกล้ชิดสนิทสนม ทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งกันและกัน ควรมีการพบปะกันอย่างน้อยปีละ 3 ครั้ง ในแต่ละครั้งของการพบปะกันจะต้องมีสมาชิกใหม่ ๆ เข้าร่วมกิจกรรม/สัมมนาด้วยเสมอ เพื่อเพิ่มสมาชิกในเครือข่าย
3. การใช้ทรัพยากรร่วมกัน เป็นการทำงานร่วมกันโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ทั้งในด้านการจัดสรร/จัดหางบประมาณ อาจใช้วิธีการตั้งโครงการร่วมกัน แล้วนำไปจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานตนเอง เป็นการประสานการใช้งบประมาณอย่างชาญฉลาด เป็นใช้งบประมาณร่วมกัน รวมทั้งการใช้ทรัพยากรบุคคลทำงานร่วมกัน เช่น ใช้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน เพื่อทำโครงการร่วมกัน เป็นต้น

4. มีวิธีการประสานการทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานของระบบเครือข่ายเป็นไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ เช่น ประสานการจัดกิจกรรมร่วมกัน การใช้ทรัพยากรร่วมกัน การแลกเปลี่ยนบุคลากรซึ่งกันและกัน และการแก้ไขปัญหาอุปสรรคร่วมกัน เป็นต้น

2.4 การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
ปัจจุบันการวิจัย R&D ได้ถูกนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยมากขึ้น เพราะเป็นการวิจัยลักษณะหนึ่งที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพ องค์กรจำนวนมากได้พยายามส่งเสริมให้บุคลากรในหน่วยงานมีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา โดยเชื่อว่า การวิจัยและพัฒนาจะช่วยให้ได้ทางเลือกหรือวิธีการใหม่ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ วงการศึกษาก็ได้มีการนำการวิจัย R&D มาใช้ในการพัฒนารูปแบบ วิธีการสอน กิจกรรมการสอน สื่อการสอน และนวัตกรรม เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ลักษณะของวิจัย R&D

1. เป็นวิจัยเชิงประยุกต์ที่มุ่งนำผลวิจัยไปพัฒนา
2. มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน
3. มีกระบวนการที่ต่อเนื่อง
4. มีแบบแผนการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แต่ส่วนใหญ่เป็นวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลอง
5. มีการตรวจสอบประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลของสิ่งที่พัฒนาขึ้นมา และมีการเผยแพร่

สรุปได้ว่าการวิจัยและพัฒนา (R&D) เป็นงานวิจัยที่มุ่งเน้นนำผลงานวิจัย ไปใช้ประโยชน์ได้โดยตรง อย่างเป็น รูปธรรม เห็นผลที่ชัดเจนในการ พัฒนาตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.5 กระบวนการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา

เป็นแนวคิดในการพัฒนาองค์กรโดยเน้นการพัฒนาการเรียนรู้สถานะของการเป็นผู้นำในองค์กร (Leadership) และการเรียนรู้ร่วมกัน ของคนในองค์กร (Team Learning) เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และทักษะร่วมกัน และพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องทัน ต่อสถานะการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขัน มีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และมีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผล โดยมีการเชื่อมโยงรูปแบบของการทำงานเป็นทีม (Team working) สร้างกระบวนการ ในการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจเตรียมรับกับความเปลี่ยนแปลง เปิดโอกาสให้ทีมงานและมีการให้อำนาจในการตัดสินใจ (Empowerment) เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของการคิดริเริ่ม (Initiative) และการสร้างนวัตกรรม (Innovation) ซึ่งจะทำให้เกิดองค์กรที่เข้มแข็ง พร้อมเผชิญกับสถานะการแข่งขัน

หัวใจของการสร้าง Learning Organization อยู่ ที่การสร้างวินัย 5 ประการในรูปของการนำไปปฏิบัติ ของบุคคล ทีม และองค์กรอย่างต่อเนื่อง วินัย 5 ประการ มีดังนี้

1. Personal Mastery : มุ่งสู่ความเป็นเลิศ และรอบรู้
2. Mental Model มีรูปแบบวิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง

3. Shared Vision การสร้างวิสัยทัศน์องค์กร เป็นความมุ่งหวังขององค์กรที่ทุกคนต้องร่วมกันปฏิบัติ

4. Team Learn การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

5. System Thinking มีความคิดความเข้าใจเชิงระบบ

สรุปได้ว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้เน้นการพัฒนาการเรียนรู้สภาวะของการเป็นผู้นำในองค์กร และการเรียนรู้ร่วมกันของคนในองค์กร ส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และทักษะร่วมกัน มีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีผลการปฏิบัติงาน ที่มีประสิทธิผล จะเห็นว่า ผู้บริหารต้องเป็น ผู้ที่มีภาวะผู้นำทางวิชา เป็นผู้นำในการบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่งถือเป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอนที่ยึด ผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นผู้นำในการสร้างพลังเครือข่าย ความร่วมมือเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ และเป็นผู้นำในการสร้าง องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 อุดมการณ์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ

3.1 ผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมและการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

ผู้บริหารต้องมีคุณธรรมขั้นพื้นฐาน 8 ประการของกระทรวงศึกษาธิการ คือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ เพื่อเป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรม พื้นฐานสู่ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ชุมชน การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้บริหารต้องยึดมั่นใน พรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมของผู้ใหญ่ (ผู้บังคับบัญชา) ที่ควรถือปฏิบัติ 4 ประการ เมตตา (ความรักใคร่ปรารถนาจะให้อื่นมีความสุข) กรุณา (ความสงสาร คิดช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์) มุทิตา (ความพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีความสุข) อุเบกขา (วางตนเป็นกลาง ไม่ดีใจ ไม่เสียใจ เมื่อผู้อื่นถึงวิบัติ มีทุกข์)

ผู้บริหารต้องมีธรรมะของผู้นำวิชาการ ครองใจคน สร้างมนุษยสัมพันธ์ด้วยสังคหวัตถุ 4 ทาน - การให้ ปิยวาจา - การมีวาจาจาม อตถจริยา - ทำประโยชน์ให้เพื่อนร่วมงาน สมานัตถตา - ปฏิบัติตนคงเส้นคงวา

3.2 วินัยและจรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

จรรยาบรรณต่ออาชีพ ต้องมีความรักและศรัทธาต่อวิชาชีพครู อารัง และปกป้องวิชาชีพ พัฒนาองค์ความรู้ในวิชาชีพ สร้างองค์กรวิชาชีพให้แข็งแกร่งสมาชิกในวงวิชาชีพ ร่วมมือในกิจกรรมขององค์กรวิชาชีพ ตั้งใจถ่ายทอดวิชาการ รักและเข้าใจเพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาและศิษย์ ส่งเสริมการเรียนรู้แก่ครูและนักเรียน ไม่แสวงหาประโยชน์จากผู้เรียน ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้เกียรติผู้ร่วมงานและผู้เรียน อบรมบ่มนิสัย ช่วยเหลือศิษย์ผู้เรียน

3.3 การมีจิตสำนึก ความมุ่งมั่น การสร้างศรัทธาและมีอุดมการณ์ในวิชาชีพ

จากการศึกษาเอกสารและประสบการณ์การสร้างจิตสำนึก ความมุ่งมั่น การสร้างศรัทธา และมีอุดมการณ์ในวิชาชีพ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการเป็นแบบอย่างแก่ ผู้ใต้บังคับบัญชาและนักเรียน การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง เช่น การตรงต่อเวลา การไปถึงโรงเรียนแต่เช้า การแต่งกายสุภาพ การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต รักและศรัทธาในวิชาชีพ

บรรณานุกรม

- คู่มือสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน เข้าถึงได้จาก <http://academic.detudom.ac.th/curriculum/wcss-5.pdf> เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2563.
- จรรยาบรรณผู้บริหารสถานศึกษา Code of Ethics of Professional Educational Administration. เข้าถึงได้จาก <http://journalrec.mbu.ac.th/images/pdf/journal5-2/30p255-262.pdf> เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2563.
- แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน. เข้าถึงได้จาก <http://www.actacth/> เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2563.
- บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาครู. เข้าถึงได้จาก <file:///C:/Users/Downloads/956-2051-1-.pdf> เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2563.
- เยาวดี ราชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2542). การประเมินโครงการแนวคิดและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). คู่มือการสร้างเครือข่ายร่วม CIPP Model : รูปแบบการประเมินผลโครงการ. เข้าถึงได้จาก <http://www.clinictech.most.go.th/online/filemanager/model.pdf> เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2563.
- saowanee sarapon วินัยคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพสำหรับผู้บริหาร. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/544677> เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2563.